

4. Прийдун Л. Оцінка зарубіжного досвіду мінімізації рівня проблемної заборгованості у кредитних операціях банків / Л. Прийдун // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2011. – № 16. – С. 201 – 209.

5. Станков О. Особливості діяльності арабських фінансових інституцій на світових ринках / О. Станков // Регіональна економіка. – 2008. – № 4. – С. 151 – 156.

6. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Текст]: монографія / [О.В. Дзюблюк, М.Д.Алексеев, В.В.Корнеев та ін.]; за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. – 298 с.

Юлія ГАЛІЦЕЙСЬКА

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи,
Тернопільський національний економічний університет*

ТЕНДЕНЦІЇ НАРОЩЕННЯ ВЛАСНИХ КОШТІВ БАНКАМИ УКРАЇНИ

Діяльність банківських установ відбувається в умовах відкритості вітчизняної економіки та під впливом загальносвітових тенденцій. Окрім цього на роботу банків впливає ціла низка факторів внутрішнього походження, дія яких здебільшого носить негативний характер. В таких умовах важливим завданням для банківських установ є забезпечення своєї стійкості та здатності протистояти негативним впливам, а це своєю чергою, робить дослідження основних тенденцій формування та нарощення власних коштів банків вкрай актуальним.

Власний капітал банку займає незначну частку в загальному обсязі капіталу банку, що обумовлено специфікою роботи банку як фінансового посередника. Тому власний капітал у банківській діяльності має дещо інше призначення, ніж в інших сферах підприємництва та є неоднорідним за складом.

Розглянемо детальніше динаміку зміни власного капіталу банків України (табл.1).

Отже, як бачимо з наведених у таблиці 1 даних, українські комерційні банки впродовж останніх 5 років поступово нарощували статутний капітал, що передусім пояснюється вимогами регулятора з приводу докапіталізації банківської системи.

Таблиця 1

**Динаміка власного капіталу банків України
за період 2014 – 2018 рр. (станом на початок року), млрд.грн.[3]**

Рік	Статутний капітал	Емісійні різниці	Незарєстрований статутний капітал	Інший додатковий капітал	Резервні та інші фонди банку	Резерви переоцінки	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Усього власного капіталу
2018 р.	494, 5	14, 2	4, 2	6, 4	17, 5	21, 4	-24,4	163,6
2017 р.	311, 7	20, 3	117, 4	0,8	12, 3	23, 2	-369, 3	123,8
2016 р.	212, 9	21, 1	11, 4	0,5	12, 5	10, 9	-174, 4	94,9
2015 р.	179, 2	12, 5	27, 7	-100,8	14, 2	15, 2	-52,97	148,02
2014 р.	183, 9	13, 7	15, 4	-46, 9	12, 4	13, 9	1436,0	192,6

Однак на фоні постійного нарощення статутних капіталів банків спостерігається різке зниження обсягів власного капіталу в 2016 році та незначне його збільшення впродовж наступних двох років. Така ситуація напряду пов'язана із отриманням банківською системою негативних результатів своєї діяльності. Нагнітання

негативних тенденцій в банківському секторі України протягом аналізованого періоду сприяло виникнення, на фоні вищезазначених подій, економічної кризи. Стагнація економіки та зменшення реальних доходів населення країни потягнуло за собою відплив коштів із банківського сектору, спад ділової активності на ринку та, як результат, збитки банків. Негативна тенденція щодо збиткової діяльності банків зберігалась впродовж останніх чотирьох років, що й відобразилось на зменшенні власного капіталу банків.

Важливу роль у формуванні власного капіталу банку відіграє прибуток, з якого формують різні резерви та фонди. Особливим резервом банку, що залишається після оподаткування, є нерозподілений прибуток – джерело внутрішнього походження; його повністю вводять до власного капіталу. Він є джерелом, за допомогою якого формують резерв під виплату дивідендів власникам і призначений на капіталізацію, тобто на розширення банківського бізнесу.

За перші три місяці 2018 року українські банки отримали чистий прибуток 8,7 млрд грн, що у 2,7 раза вище, а ніж за аналогічний період минулого року. Основним фактором нарощення банківських прибутків стало значне скорочення відрахувань до резервів, що склало 1,1 млрд грн проти 8,1 млрд грн у першому кварталі 2017 року. Операційний дохід сектору зріс на 6%, тоді як операційні витрати – на 25,2%. В результаті операційний прибуток доформування резервів знизився на 13,3% до 10,8 млрд грн. [3].

Важливим індикатором здоров'я банківської системи є показник питомої ваги статутного капіталу у власному, який не повинен перевищувати 60%. Однак дана умова не виконується останні п'ять років і протягом 2014-2017 рр. статутний капітал або практично дорівнював власному капіталу або суттєво перевищував його розмір.

Надзвичайно важливим показником діяльності банку є його регулятивний капітал. Про наявність достатнього запасу власних коштів банків свідчить той факт, що протягом 2014-2018 рр. норматив адекватності регулятивного капіталу банківською системою виконувався.

Отже, можна виділити низку факторів, що безпосередньо впливають на розмір власного капіталу банку. До них, на нашу думку, слід віднести перш за все стан економіки країни та основні напрями грошово-кредитної політики Національного банку України; обсяги проведення активних банківських операцій; специфіка і структура банківських клієнтів; характер і ступінь ризику активних операцій банку.

Позитивні тенденції збільшення статутного капіталу банківської системи України свідчать про те, що банківська система уже сьогодні успішно долає шлях трансформації у якісно нову систему фінансових інститутів, що має можливості для ефективного відновлення кредитування економіки. Окрім цього наслідком збільшення банківських капіталів є підвищення надійності банків, зміцнення довіри до них суб'єктів ринку, що своєю чергою стимулює розвиток і нарощення інших банківських ресурсів.

Література:

1. Грошово-кредитна та фінансова статистика. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=58127
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 р. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>
3. Основні показники діяльності банків. Офіційний сайт НБУ URL: <http://www.bank.gov.ua>
4. Статистичний бюлетень Національного банку України (електронне видання), 2018 р. URL: <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm>.